

Letnie wyjazdy wypoczynkowe uczniów

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2023

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

SPIS TREŚCI

Co najmniej tygodniowe wyjazdy wakacyjne	1
Społeczny zasięg wyjazdów	1
Kierunki wyjazdów	5
Powody rezygnacji z wyjazdów	7
Wyjazdy co najmniej dwutygodniowe	9
Społeczny zasięg	9
Kierunki wyjazdów	11

Od 1993 roku w sondażach pytamy, czy uczniowie będący członkami gospodarstw domowych naszych respondentów podczas wakacji wyjechali na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania, a jeśli nie wyjeżdżali, to jakie były powody rezygnacji z tej formy spędzania czasu wolnego od szkoły. W 2016 roku dołączyliśmy pytanie o dłuższe, trwające co najmniej dwa tygodnie, wakacyjne wyjazdy oraz pytania o ich kierunki.

CO NAJMNIEJ TYGODNIOWE WYJAZDY WAKACYJNE

Społeczny zasięg wyjazdów

W tym roku¹, tak jak w ubiegłym, na co najmniej tygodniowy letni wypoczynek wyjechali uczniowie z ponad dwóch trzecich (68%) gospodarstw domowych, w których są dzieci w wieku szkolnym, przy czym w większości przypadków (57%) wyjechały wszystkie dzieci, a jedynie 11% rodzin wysłało na takie wakacje tylko część z nich. Deklaracje dotyczące co najmniej tygodniowych wypoczynkowych wyjazdów uczniów w trakcie letnich wakacji w roku bieżącym i ubiegłym są takie same jak w przedpandemicznym roku 2019.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (401) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 4 do 14 września 2023 roku na próbie liczącej 1073 osoby (w tym: 62,7% metodą CAPI, 23,4% – CATI i 13,9% – CAWI).

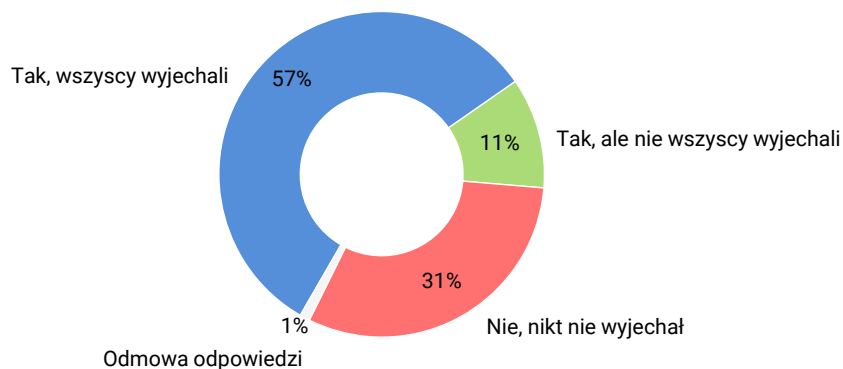
CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

Na pytania o wypoczynek uczniów odpowiadali respondenci z gospodarstw domowych, w których są uczniowie (N=292).

CBOS

RYS. 1. Czy podczas tegorocznych wakacji uczniowie z Pana(i) gospodarstwa domowego wyjechali na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania?

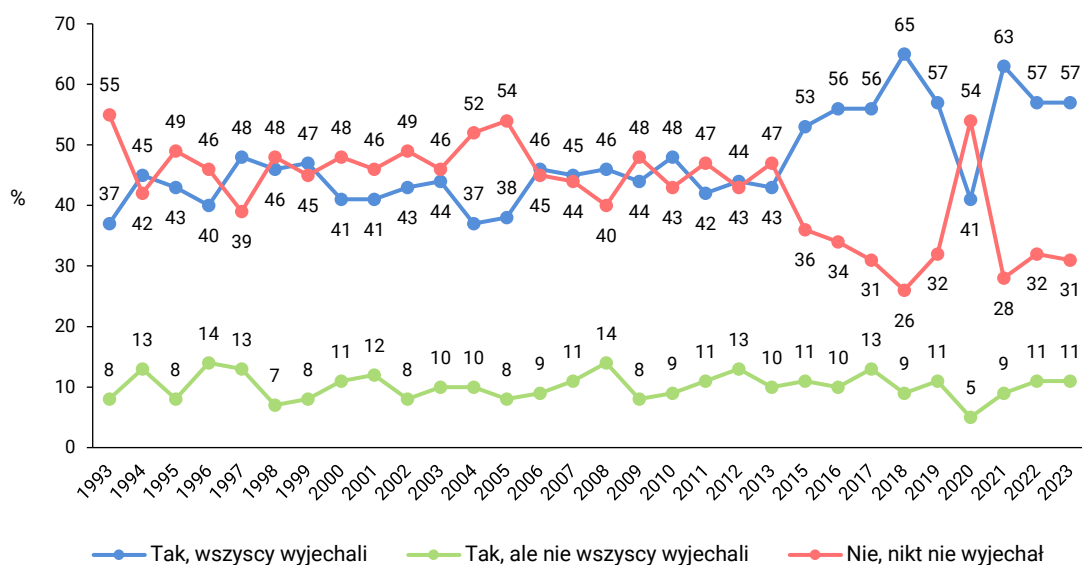
ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW Z GOSPODARSTW DOMOWYCH, W KTÓRYCH SĄ UCZNIOWIE

CBOS

RYS. 2. Czy podczas tegorocznych wakacji uczniowie z Pana(i) gospodarstwa domowego wyjechali na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania?

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW Z GOSPODARSTW DOMOWYCH, W KTÓRYCH SĄ UCZNIOWIE

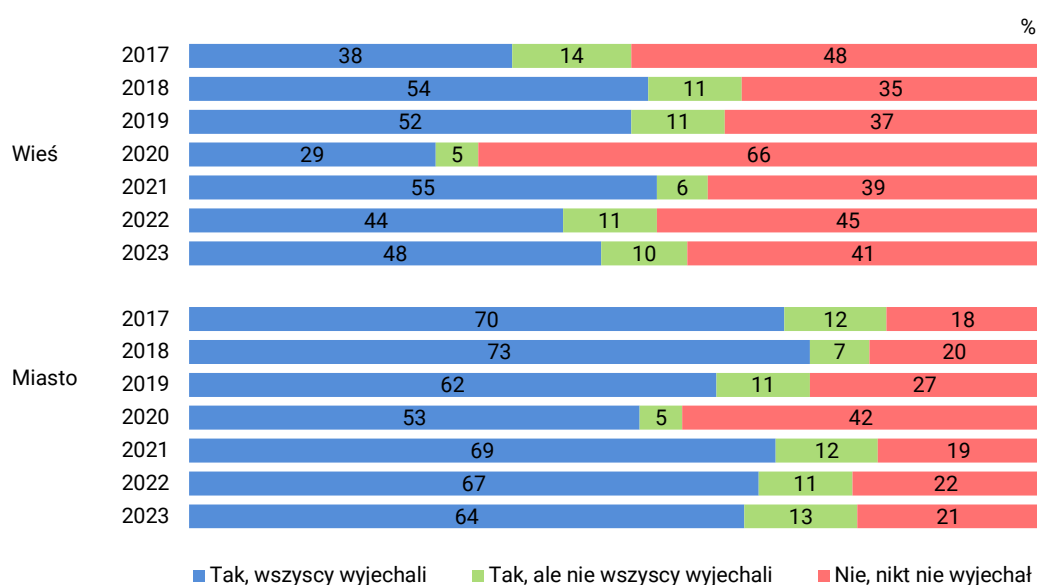
W latach 1993–2003 pytanie było zadawane tylko rodzicom dzieci w wieku szkolnym. Od 2004 roku odpowiadają na nie wszyscy wylosowani członkowie gospodarstw domowych, w których są uczniowie (w tym roku były to 292 osoby)

Pominięto odmowy odpowiedzi

Czynnikiem wyraźnie różnicującym korzystanie przez uczniów z przynajmniej tygodniowego wyjazdu w czasie letnich wakacji jest miejsce zamieszkania. Tak jak w poprzednich latach znacznie większą szansę na taki wypoczynek mieli uczniowie mieszkający w miastach niż na wsiach. Z deklaracji badanych wynika jednak, że - w porównaniu z ubiegłym rokiem - wyjechało nieco więcej uczniów mieszkających na wsiach, a w przypadku osób w wieku szkolnym żyjących w miastach odnotowaliśmy minimalny spadek rozpowszechnienia takiej formy wypoczynku. W efekcie, w porównaniu z poprzednim rokiem, różnice pomiędzy wsią a miastem nieco zmaleły.

CBOS

RYS. 3. Czy podczas tegorocznych wakacji uczniowie z Pana(i) gospodarstwa domowego wyjechali na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania?

Pominięto odmowy odpowiedzi

Wśród uczniów z miast widać natomiast także, że im większe jest ich miejsce zamieszkania, tym większa część z nich w czasie tegorocznych wakacji korzystała z co najmniej tygodniowego wyjazdu.

TABELA 1

Miejsce zamieszkania	Czy podczas tegorocznych wakacji uczniowie z Pana(i) gospodarstwa domowego wyjechali na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania?			
	Tak, wszyscy wyjechali	Tak, ale nie wszyscy wyjechali	Nie, nikt nie wyjechał	Odmowa odpowiedzi
	w procentach			
Wieś	48	10	41	0
Miasto do 19 999 mieszkańców	59	2	39	0
Miasto od 20 000 do 99 999 mieszkańców	63	7	26	5
Miasto 100 000 i więcej mieszkańców	65	24	12	0

Z przeprowadzonych analiz wielozmiennowych² wynika, iż czynnikiem najbardziej różnicującym deklaracje dotyczące korzystania przez uczniów z przynajmniej tygodniowego wypoczynku poza miejscem zamieszkania w czasie wakacji jest w tym roku sytuacja materialna ich gospodarstw domowych. Im wyższy dochód w przeliczeniu na jedną osobę w gospodarstwie domowym, tym większa szansa, że zamieszkujący je uczniowie wyjechali ostatniego lata na co najmniej tygodniowy wypoczynek. O ile większość (58%) przedstawicieli gospodarstw domowych, w których miesięczny dochód *per capita* nie przekracza 1499 złotych deklaruje, że żaden uczeń wchodzący w skład ich gospodarstwa domowego nie wyjechał podczas tegorocznych wakacji na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania, to około czterech piątych respondentów dysponujących dochodami na poziomie co najmniej 3000 złotych na osobę w gospodarstwie domowym wysłało na taki wypoczynek wszystkich domowników w wieku szkolnym (76% badanych, w których dochody *per capita* wynoszą od 3000 zł do 3999 zł i 81% ankietowanych z dochodami *per capita* co najmniej 4000 zł).

TABELA 2

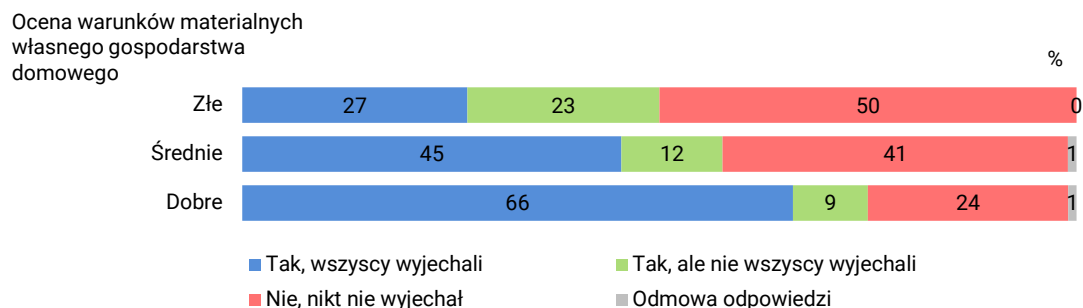
Dochody na jedną osobę w gospodarstwie domowym:	Czy podczas tegorocznych wakacji uczniowie z Pana(i) gospodarstwa domowego wyjechali na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania?		
	Tak, wszyscy wyjechali	Tak, ale nie wszyscy wyjechali	Nie, nikt nie wyjechał
	w procentach		
Do 1499 zł	30	12	58
Od 1500 zł do 1999 zł	62	2	36
Od 2000 zł do 2999 zł	65	16	18
Od 3000 zł do 3999 zł	76	12	13
4000 zł i więcej	81	13	6

Ponadto im lepsze oceny warunków materialnych gospodarstw domowych, tym większa część uczniów wchodzących w ich skład wyjechała tego lata na co najmniej tygodniowy wypoczynek, a także mniej deklaracji o rezygnacji z takiej formy wakacyjnego wypoczynku dzieci i młodzieży w wieku szkolnym (zob. rysunek 4). O ile z połowy (50%) gospodarstw domowych, których przedstawiciele źle oceniają swoje warunki materialne, na taki wypoczynek nie wyjechał żaden uczeń, to z dwóch trzecich (66%) gospodarstw żyjących na dobrym poziomie wyjechali wszyscy.

² Wykorzystano moduł IBM SPSS Decision Trees.

CBOS

RYS. 4. Czy podczas tegorocznych wakacji uczniowie z Pana(i) gospodarstwa domowego wyjechali na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania?

Kierunki wyjazdów

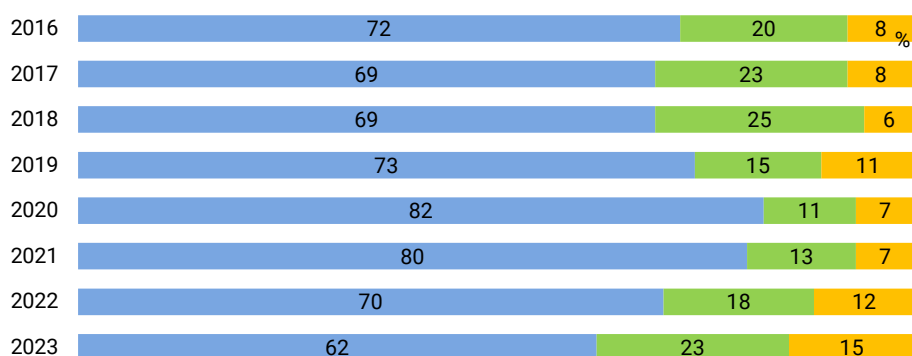
W czasie tegorocznych letnich wakacji, podobnie jak w poprzednich latach, w większości przypadków co najmniej tygodniowe wyjazdy wypoczynkowe uczniów były realizowane w kraju (łącznie w tym roku wypoczynek krajowy zadeklarowało 85% przedstawicieli gospodarstw domowych, w których są dzieci w wieku szkolnym wyjeżdżające na co najmniej tydzień wakacji). Blisko dwie piąte (38%) gospodarstw, w skład których wchodzi uczniowie, którzy nie mniej niż tydzień minionych wakacji spędzili na wyjeździe, zdecydowały, że przynajmniej w przypadku jednego dziecka będzie to wyjazd zagraniczny. Warto podkreślić, iż tak duża część uczniów spędziła co najmniej tydzień letniego wypoczynku za granicą po raz pierwszy od 2016 roku, kiedy zaczęliśmy pytać o kierunki wyjazdów uczniów.

CBOS

RYS. 5. Czy były to wyjazdy:

■ wyłącznie w kraju ■ częściowo w kraju, a częściowo za granicę ■ wyłącznie za granicę

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW Z GOSPODARSTW DOMOWYCH, Z KTÓRYCH UCZNIOWIE WYJEŹDŻALI NA CO NAJMNIJ TYGODNIOWY LETNI WYPOCZYNEK

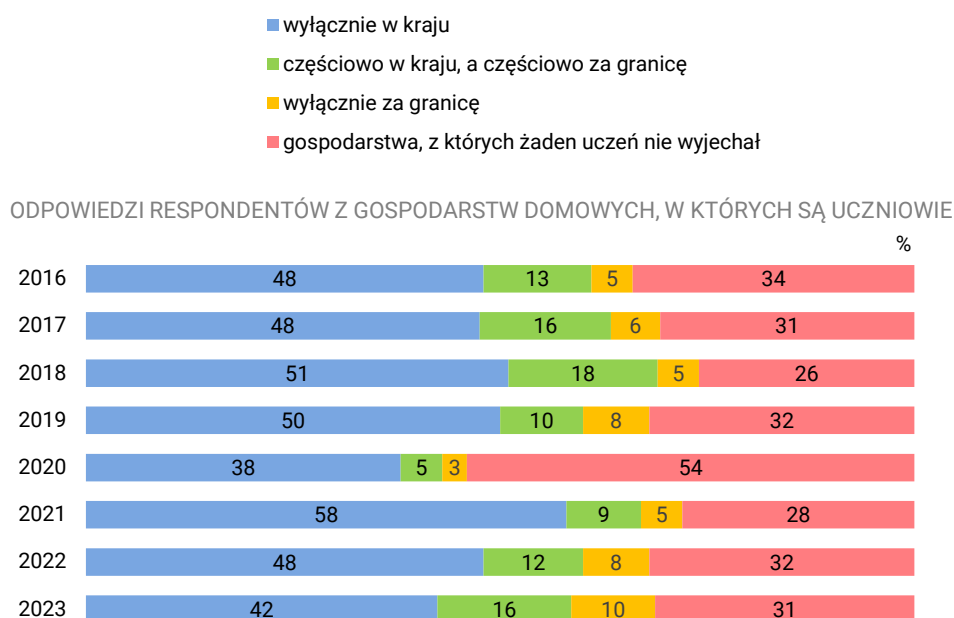

Rekordową popularność wyjazdów zagranicznych widać też, gdy odniesiemy deklaracje badanych do ogółu gospodarstw domowych, w których są dzieci lub młodzież w wieku szkolnym – łącznie w tym roku 26% z nich zdecydowało się zafundować choćby jednemu dziecku co najmniej tygodniowe wakacje za granicą (od ubiegłego roku wzrost o 6 punktów procentowych), przy czym w przypadku 10% były to wyłącznie wyjazdy zagraniczne, a w 16% – zarówno wypoczynek zagraniczny, jak i krajowy. Wcześniej ze zbliżonym rozpowszechnieniem wyjazdów zagranicznych mieliśmy do czynienia tylko w roku 2018, który był generalnie rekordowy pod względem korzystania przez Polaków z wyjazdów wypoczynkowych³. Warto też przypomnieć, iż po widocznym spadku odsetka wyjeżdżających za granicę w pierwszych dwóch latach pandemii COVID-19 w roku 2022 struktura kierunków tych wyjazdów powróciła do czasów sprzed pandemii.

W roku bieżącym, w porównaniu z rokiem 2021, po raz kolejny zmniejszył się natomiast odsetek gospodarstw domowych, które deklarują, że wchodzący w ich skład uczniowie skorzystali w czasie ostatnich wakacji z co najmniej tygodniowych wyjazdów krajowych. Warto tu dodać, iż turystyka krajowa właśnie w drugim roku pandemii odnotowała szczyt popularności. Łącznie w 2023 roku na terenie Polski wypoczywali uczniowie z 58% gospodarstw, w których są dzieci w wieku szkolnym (od poprzedniego roku spadek o 2 punkty procentowe i łącznie o 9 punktów od roku 2021). Na ogół (42%) były to gospodarstwa wysyłające dzieci wyłącznie na wypoczynek krajowy.

CBOS

RYS. 6. Co najmniej tygodniowe wyjazdy uczniów:

Pominięto odmowy odpowiedzi

³ Zob. komunikat CBOS „Wyjazdy turystyczne Polaków w 2022 roku i plany na rok 2023”, luty 2023 (oprac. B. Badora).

Powody rezygnacji z wyjazdów

Respondenci zapytani, dlaczego uczniowie z ich gospodarstwa domowego nie wyjechali na choćby tygodniowy letni wypoczynek, najczęściej wskazywali, że na przeszkodzie stanął brak pieniędzy (37% gospodarstw domowych, w których są dzieci w wieku szkolnym, ale któreś z nich nie wyjechało na co najmniej tygodniowy wypoczynek). Brak pieniędzy jako przyczyna rezygnacji z takich wyjazdów wakacyjnych był jednak w bieżącym roku wskazywany znacznie rzadziej niż rok wcześniej (zob. tabela 3). Częstość deklarowania, że uczniowie nie wyjechali tego lata na przynajmniej tygodniowy wypoczynek z powodu braku pieniędzy rośnie wraz ze spadkiem ocen warunków materialnych gospodarstw domowych (od 25% w grupie oceniających je dobrze, poprzez 37% wśród uważających je za średnie, do 81% wśród uznających je za złe).

CBOS

RYS. 7. Dlaczego uczniowie nie wyjechali na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania? Czy dlatego że:

WSKAZANIA RESPONDENTÓW Z GOSPODARSTW DOMOWYCH, W KTÓRYCH CO NAJMNIEJ JEDEN UCZEŃ NIE WYJECHAŁ W WAKACJE NAWET NA TYGODNIOWY WYPOCZYNEK (N=135)

Pozostałe przyczyny rezygnacji z wyjazdów wskazywane były znacznie rzadziej. Po 17% przedstawicieli gospodarstw domowych, w których są dzieci w wieku szkolnym, ale któreś z nich nie wyjechało na co najmniej tygodniowy wypoczynek wskazało, że powodem było to, że dzieci po prostu nie chciały wyjeżdżać lub uczniom, bądź ich opiekunom brakowało czasu na taki wyjazd. Jeszcze

rzadziej powodem rezygnacji z wyjazdu był brak możliwości jego zorganizowania, w tym brak ofert zorganizowanego wypoczynku (14%). Niewiele mniej pytanym uznało, że dzieci są jeszcze zbyt małe na taki wypoczynek lub wyraziło pogląd, że uczniowie nie muszą wyjeżdżać na wakacje, mogą wypoczywać w domu (odpowiednio 12% i 11%). W przypadku 8% na przeszkodzie stanęła praca zarobkowa uczniów. Niemal tyle samo pytanym wskazało, że uczniowie byli potrzebni w domu lub gospodarstwie rolnym (7%). Najbardziej jako powód rezygnacji z wyjazdów ankietowani podawali stan zdrowia niepozwalający na wyjazd (6%). Wśród 4% odpowiedzi spoza zaprezentowanej listy badani najczęściej ogólnie wskazywali na przyczyny losowe, a dwóch respondentów zadeklarowało, że uczniowie byli na wyjeździe krótszym niż tydzień.

TABELA 3

Dlaczego uczniowie nie wyjechali na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania? Czy dlatego że:	Wskazania respondentów z gospodarstw domowych, w których co najmniej jeden uczeń nie wyjechał w wakacje nawet na tygodniowy wypoczynek (według terminów badań)											
	2011	2012	2013	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	w procentach											
– brakowało pieniędzy na wyjazd	61	66	73	54	38	46	21	34	22	23	46	37
– nie chcieli wyjeżdżać	28	17	18	27	36	29	16	21	18	24	21	17
– brakowało czasu (uczniom lub opiekunom)	20	26	20	32	24	20	10	12	13	22	18	17
– nie było możliwości wyjazdu, brak zorganizowanego wypoczynku	35	30	28	30	28	26	26	15	16	16	16	14
– nie muszą wyjeżdżać na wakacje, mogą wypoczywać w domu	25	26	29	32	42	44	8	7	10	13	15	12
– są za mali	17	12	18	13	19	24	8	13	8	4	10	11
– pracowali zarobkowo	9	10	12	14	18	16	5	14	5	8	9	8
– stan zdrowia nie pozwalał im na wyjazd	2	4	4	4	5	8	9	4	3	5	6	7
– byli potrzebni w domu, w gospodarstwie rolnym	20	19	18	15	10	22	11	7	4	8	6	6
Inne przyczyny	7	13	10	9	15	9	3	1	25*	4**	4	4

* w tym 22% „pandemia COVID-19”

** w tym 3% „pandemia COVID-19”

WYJAZDY CO NAJMNIJ DWUTYGODNIOWE

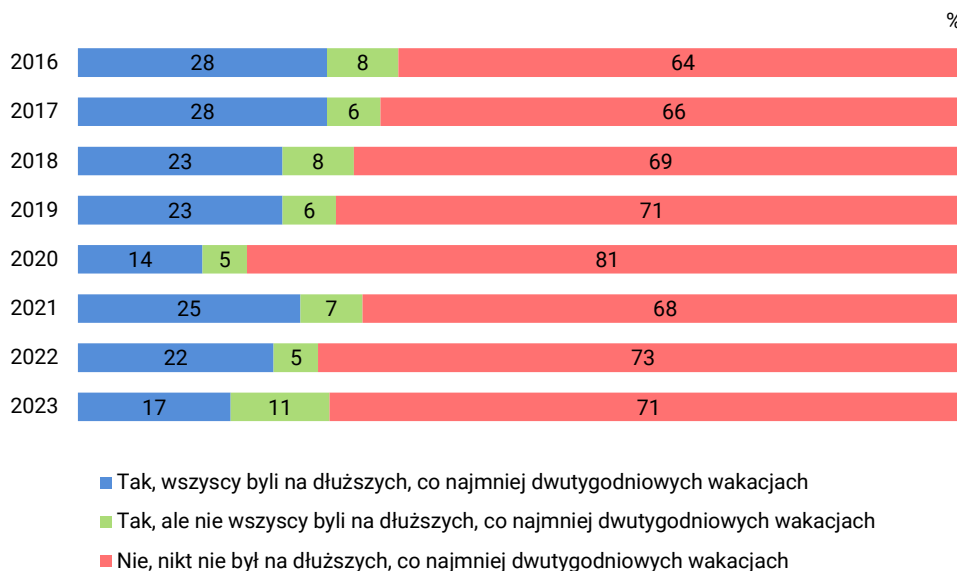
Spółeczny zasięg

W 2016 roku do pytania o wyjazdy wypoczynkowe trwające minimum tydzień dodaliśmy pytanie o dłuższe, co najmniej dwutygodniowe, wyjazdy wakacyjne uczniów. W trakcie ostatnich wakacji na taki wypoczynek dzieci i młodzież w wieku szkolnym wysłała nieco ponad jedna czwarta (28%) gospodarstw domowych, w których są uczniowie, czyli nieznacznie więcej niż rok wcześniej (27%). Warto zwrócić uwagę, iż w tym roku o 5 punktów procentowych (do 17%) zmalał odsetek gospodarstw domowych, z których na co najmniej dwa tygodnie wyjechały wszystkie dzieci i młodzież w wieku szkolnym. Biorąc pod uwagę cały okres od 2016 roku, można zauważyć, iż jedynie w pierwszym pandemicznym roku 2020 z co najmniej dwutygodniowych letnich wyjazdów wypoczynkowych skorzystała mniejsza część uczniów niż w ostatnie wakacje. Nadal jednak, podobnie jak we wcześniejszych latach, jeżeli już gospodarstwo domowe decydowało się wysłać uczniów na co najmniej dwutygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania, to w większości przypadków wyjeżdżały wszystkie dzieci lub młodzież w wieku szkolnym.

CBOS

RYS. 8. Czy w tym roku uczniowie z Pana(i) gospodarstwa domowego byli poza miejscem zamieszkania na dłuższych wakacjach, trwających co najmniej dwa tygodnie?

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW Z GOSPODARSTW DOMOWYCH, W KTÓRYCH SĄ UCZNIOWIE

Pominięto odmowy odpowiedzi

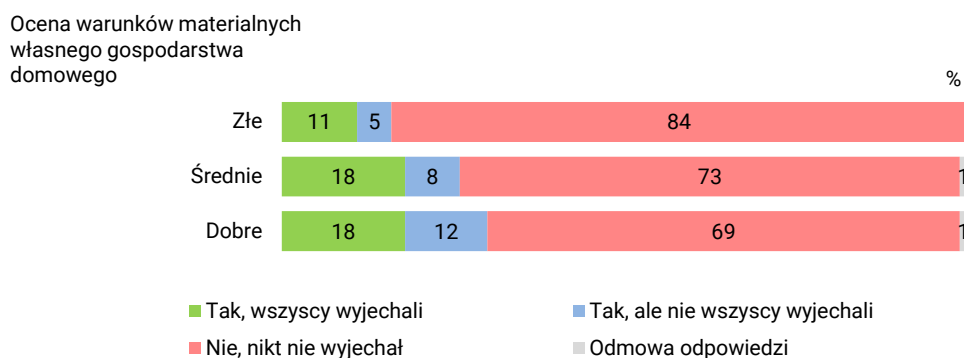
Z przeprowadzonych analiz wielozmiennowych wynika, iż deklaracje respondentów dotyczące korzystania przez uczniów należących do ich gospodarstw domowych z przynajmniej dwutygodniowego wypoczynku wyjazdowego w czasie ostatnich wakacji najbardziej różnicuje poziom miesięcznych dochodów *per capita* oraz samoocena warunków materialnych. Generalnie, im lepsza sytuacja materialna gospodarstwa domowego, tym większą szansę mieli uczniowie na taki wyjazd.

TABELA 4

Dochody na jedną osobę w gospodarstwie domowym:	Czy w tym roku uczniowie z Pana(i) gospodarstwa domowego byli poza miejscem zamieszkania na dłuższych wakacjach, trwających co najmniej dwa tygodnie?		
	Tak, wszyscy wyjechali	Tak, ale nie wszyscy wyjechali	Nie, nikt nie wyjechał
	w procentach		
Do 1499 zł	6	6	88
Od 1500 zł do 1999 zł	31	2	67
Od 2000 zł do 2999 zł	18	8	74
Od 3000 zł do 3999 zł	31	13	56
4000 zł i więcej	41	10	50

CBOS

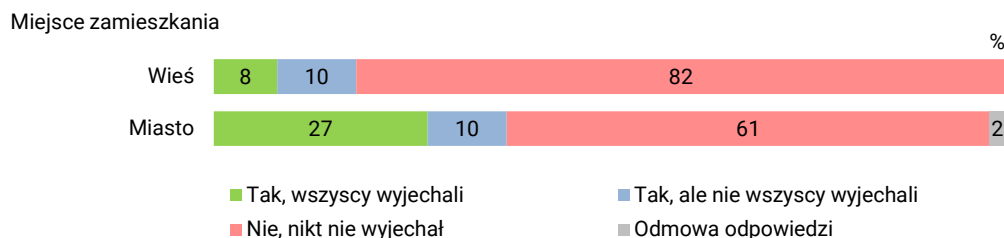
RYS. 9. Czy w tym roku uczniowie z Pana(i) gospodarstwa domowego byli poza miejscem zamieszkania na dłuższych wakacjach, trwających co najmniej dwa tygodnie?

Tak jak w przypadku ogółu wyjazdów co najmniej tygodniowych także z wyjazdów trwających co najmniej dwa tygodnie ostatniego lata częściej mieli szansę skorzystać uczniowie mieszkający w miastach niż na wsi.

CBOS

RYS. 10. Czy w tym roku uczniowie z Pana(i) gospodarstwa domowego byli poza miejscem zamieszkania na dłuższych wakacjach, trwających co najmniej dwa tygodnie?

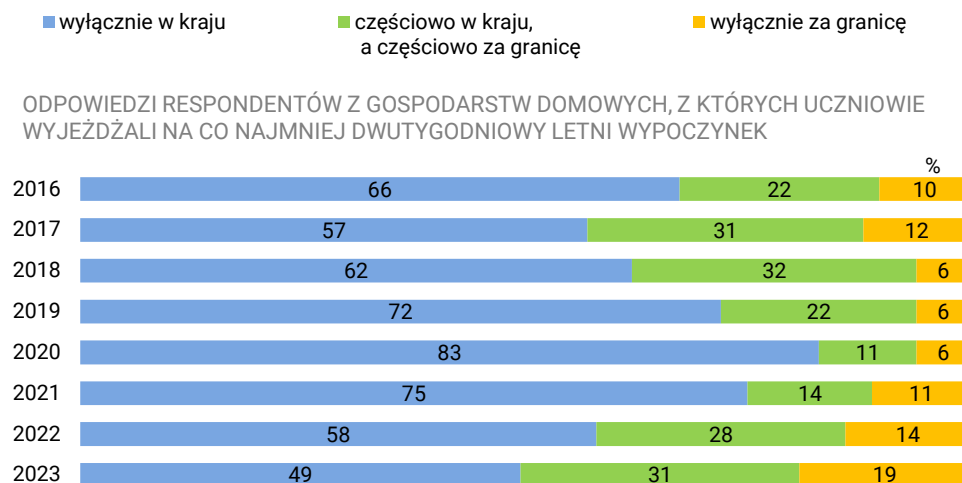

Kierunki wyjazdów

Latem 2023 roku, tak jak w poprzednich siedmiu latach, co najmniej dwutygodniowe wakacje poza miejscem zamieszkania uczniowie spędzali najczęściej wyłącznie w kraju, ale w porównaniu z poprzednim rokiem udział wyjazdów krajowych zmalał. W stosunku do roku 2022 zwiększył się natomiast udział wyjazdów zagranicznych.

CBOS

RYS. 11. Czy były to wyjazdy:

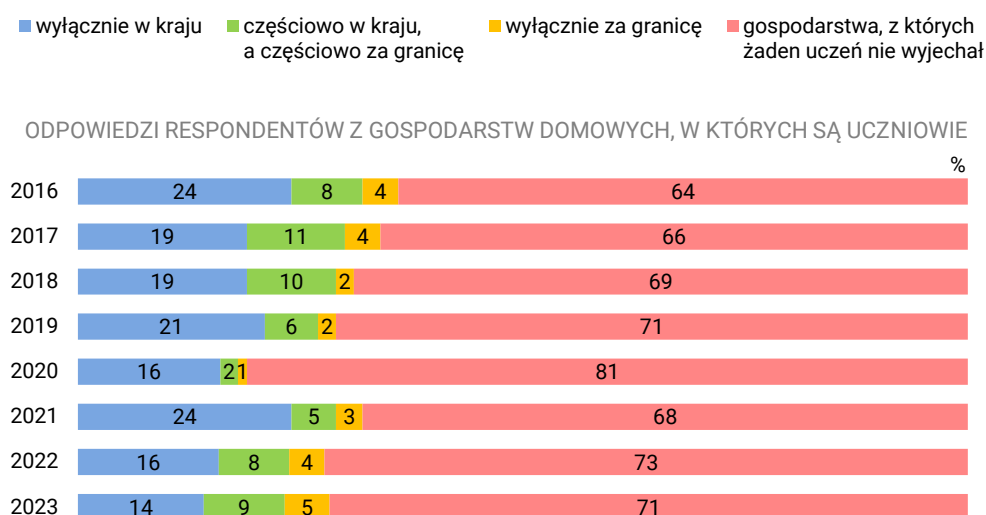
Pominięto odmowy odpowiedzi

Biorąc pod uwagę ogół gospodarstw domowych, w których są dzieci w wieku szkolnym, można zauważyć, iż odsetek deklarujących, że co najmniej jedno z nich wyjechało na nie krótsze niż dwutygodniowe wakacje poza granice kraju (obecnie 14%, wzrost o 2 punkty procentowe), po spadku w latach 2019–2021 (przy czym największy nastąpił w pierwszym roku pandemii COVID-19), powrócił

do poziomu z lat 2016–2018. Co najmniej dwutygodniowy krajowy wyjazd wakacyjny mają za sobą w tym roku uczniowie z 23% badanych gospodarstw domowych, czyli niemal tyle samo co poprzednio.

CBOS

RYS. 12. Dwutygodniowe i dłuższe wyjazdy uczniów:

Pominięto odmowy odpowiedzi

Odsetki nie sumują się do 100 z powodu zaokrągleń

Popularność co najmniej tygodniowych wyjazdów wypoczynkowych w trakcie tegorocznych letnich wakacji utrzymała się na poziomie ubiegłorocznym – na co najmniej tydzień wyjechali uczniowie z 68% gospodarstw domowych, w których są dzieci i młodzież szkolna, przy czym na ogół (57%) wyjeżdżały wszystkie dzieci. Mimo iż odsetek deklarujących, że przynajmniej część uczniów wchodzących w skład gospodarstwa domowego wyjechała w te wakacje na co najmniej dwa tygodnie jest nawet nieznacznie większy niż przed rokiem (28%, wzrost o 1 punkt procentowy), to mniej gospodarstw domowych niż w 2022 roku wysłało na taki wypoczynek wszystkich uczniów (17%, spadek o 5 punktów procentowych). Z deklaracji badanych przedstawicieli gospodarstw domowych, w których są dzieci i młodzież w wieku szkolnym, oraz z przeprowadzonych analiz wynika, iż główną przyczyną rezygnacji z letnich wyjazdów uczniów był w tym roku brak pieniędzy. Mimo iż w czasie tegorocznych wakacji, podobnie jak w poprzednich latach, w większości przypadków wyjazdy wypoczynkowe były realizowane w kraju, to wyraźnie wzrosła popularność wyjazdów zagranicznych.

Opracowała

Barbara Badora